

COMBE, Jozef (eigenlijk Josephus) E. de (Antwerpen 15 juni 1892 – Antwerpen 20 februari 1967). Was werkzaam te Antwerpen als goudsmid in loonverband, verpleger, bediende, boekhouder en uitbater van een jeugdherberg. De Combe was kandidaat bij de gemeenteraadsverkiezingen van 18 oktober 1926 in Berchem. Hij stond waarschijnlijk op een Fronterslijst.

De Combes Vlaamsgezindheid was een pendant van zijn sociaal-economische emancipatiedrang, zoals blijkt uit zijn getuigenis in 1911: "Vlaamsche werklieden, vereenigt u, komt op tegen de

verfranschte hoogere burgerij, die u wilt verdrukken, en omdat ge vlaming en vlaamsch zijt en omdat ge werkman zijt." Zijn taalcultureel streven kaderde dus in een groter maatschappelijk project; het was echter niet zijn enigste en ook niet meest prioritaire drijfveer: "Thans strijdt het (bijzichtige) volk niet voor hun korste brood, maar om taalrechten, het is bij hen een hoofdzaak geworden; en dat mag het niet zijn! (...) Neen, vooral onder economisch en onder zedelijk oogpunt moeten we hooger op."

Zijn drang tot maatschappelijke vernieuwing vertolkte De Combe ook na de Eerste Wereldoorlog. Als drijvende kracht achter *De Internationale*, spreekbuis van de *Kommunistische Bond in Vlaanderen*, en als uitgever van *Staatsgevaarlijk*, het blad van de *Clarté-groep*, droeg hij zijn steentje bij tot de verspreiding van de revolutionaire gedachte in Vlaanderen. De Combe richtte zijn pijlen steeds in eerste instantie tegen het bestaande burgerlijk-kapitalistisch bestel, maar het Vlaams ontvoogdingsstreven bleef hieraan verbonden. Dat was ook zijn doelstelling in het kader van het in oktober 1927 gestichte *Het Vlaamse Kruis*. Om dit af te lijnen van het Belgische Rode Kruis typeerde hij het uitdrukkelijk als een "vredesinstelling", die "de sociale, geneeskundige, hygienische en zedelyke belangen van het Vlaamsche volk" diende te behartigen.

Zijn inzet voor de volksverheffing verklaart ook zijn engagement als lid van de in 1913 opgerichte Internationale Orde van Goede Tempeliers (IOGT), die zich "de zedelijke ontwikkeling en verheffing der mensheid" ten doel stelde en daartoe de strijd aanbond tegen het alcoholgebruik.

Het was De Combes engagement in de strijd tegen de alcoholverslaving dat hem mede aan de oorsprong van de *Vlaamse Jeugdherbergcentrale* bracht. Tijdens een aan deze thematiek gewijde vergadering van een door de Antwerpse Provincieraad ingestelde subcommissie (1929-1930), waaraan De Combe namens Het Vlaamse Kruis deelnam, nam Victor Verheyen (Internationale Orde van Goede Tempeliers) het initiatief tot maatregelen om "de jeugd meer naar buiten, in de natuur te brengen". Onder meer De Combe schaarde zich achter deze denkplaatje. Dit lag in de lijn van zijn vooroorlogse denken en kaderde in zijn alternatieve maatschappijvisie, waarin geen taboes voorkwamen.

Op 5 mei 1931 werd de *Vlaamse Jeugdherbergcentrale* (VJHC) met als voorzitter Verheyen en secretaris De Combe boven de doopvont gehouden. De Combe bekleedde zijn bestuursfunctie tot 1935. Toen trok hij naar Bouillon waar hij een jeugdherberg, *Sur la Hauteur* genaamd, uit de grond stampte.

WERKEN: Artikelen in *De Internationale* en *De Jeugdherberg*; – *Gids voor Bouillon en omstreken*, z.j.; – *Het Vlaamsche Kruis*. Zyn

doel en streven (propagandabrochure, nr. 2), z.j.; – *Het gelukkig huwelijk* (Raadgevingen voor verloofden door Het Vlaamsche Kruis m.z.w.d. Vereeniging tot Bevordering der Volksgezondheid), z.j.; – J. Laming, 'Van vroeger en van nu', in *Harop!*, jg. 1, nr. 3 (1 juli 1911); – J. Laming, 'De stille morgen', in *Van Klein tot Groot*, jg. 1, nr. 22 (15 november 1913), p. 175; – J. Laming, 'De strijd der Orde van Goede Tempeliers (I.O.G.T.) tegen alcoholplaag', in *Eenheid*, nr. 150 (19 april 1913), p. 2; – J. Laming, 'Nen Avendtocht', in *Van Klein tot Groot*, jg. 1, nr. 24 (15 december 1913), p. 186-187; – 'Alkoholisme en prostitutie', in *De Stroom*, jg. 6, nr. 62 (1928), p. 2-3; – *Gids voor België. Geologie, geschiedenis, kunst, en wandelingen*, 1938 (in samenwerking met anderen).

LITERATUUR: P. van de Velde, 'Een terugblik op ons twintigjarig bestaan', in P. van de Velde en W. van Huffelen, *Het Vlaamsche Kruis 1927-1947*, z.j., p. 11-24; – *Protokoll der ersten internationalen Tagung der Jugendherbergsländessekretäre. Amsterdam 20.-22. Oktober 1932*, z.j.; – 'Hulde aan onze pioniers. Jef De Combe', in *Trekvogel*, jg. 12, nr. 9 (december 1943), p. 65-66; – F.V.D., 'De V.J.H.C. 25 jaar', in *Bevrijding*, jg. 11, nr. 5-6 (mei-juni 1956); – 'De pionier van het jeugdherbergwerk in Vlaanderen', in *De Trekker* (maart 1967).

GUY LEEMANS